

Els 12 articles del Credo (Símbol apostòlic)

- 1 Crec en un Déu, Pare totpoderós, Creador del cel i de la terra.
- 2 I en Jesucrist únic Fill seu i Senyor nostre, el qual fou concebut per obra de l'Esperit Sant; nasqué de Maria verge;
- 3 patí sota el poder de Ponç Pilat,
- 4 fou crucificat, mort i sepultat; davallà als inferns,
- 5 ressuscità el tercer dia d'entre els morts;
- 6 se'n puja al cel,
- 7 seu a la dreta de Déu, Pare totpoderós; des d'allí ha de venir a judicar els vius i els morts.
- 8 Crec en l'Esperit Sant;
- 9 la Santa Mare Església catòlica; la comunió dels sants;
- 10 la remissió dels pecats;
- 11 la resurrecció de la carn;
- 12 la vida perdurable. Amen.

Any de la fe

10

Crec en la comunió dels sants... i en la vida eterna.

- 127 La comunió dels sants.
- 128 La comunió de l'Església del cel i de la terra
- 129 Maria en la "comunió dels sants" .
- 130 Crec en la remissió dels pecats.
- 131 Crec en la resurrecció de la carn.
- 132 Com ressuscitaran els morts?
- 133 Morir en el Crist Jesús.
- 134 Crec en la vida perdurable.
- 135 El cel.
- 136 La purificació final o Purgatori.
- 137 L'Infern.
- 138 El judici final.
- 139 L'esperança d'un cel nou i una terra nova.
- 140 «AMÉN»

Després d'haver confessat «la santa Església catòlica», el Símbol dels apòstols afegeix «la comunió dels sants». D'alguna manera, **aquest article és una repetició de l'anterior**: Què és l'Església sinó l'assemblea de tots els sants? **La comunió dels sants és precisament l'Església.**

Tots els creients formen un sol cos. Per això **el bé dels uns es comunica als altres**. Cal creure que hi ha una comunicació de béns en l'Església. Però **el membre més important és el Crist, ja que és el cap**. Així, el bé del Crist es comunica a tots els membres, i aquesta comunicació es fa amb els sacraments de l'Església. Com que aquesta Església és governada per un sol i idèntic Esperit, **tots els béns que ella rep esdevenen necessàriament un fons comú**.

Hi ha un comunió en les coses santes (sancta) i comunió entre les persones santes (sancti). Els fidels (sancti) són alimentats amb el Cos i la Sang del Crist (sancta). En la comunitat primitiva de Jerusalem, els deixebles prenien part amb assiduitat en l'ensenyament dels apòstols, en la comunió fraterna, en la fracció del pa i en les pregàries.

- **La comunió en la fe.** La fe dels fidels és la fe *de l'Església* rebuda dels apòstols, tresor de vida que s'enriqueix quan és participat.
- **La comunió dels sacraments.** El fruit de tots els sacraments pertany a tots. Els sacraments són vincles sagrats que els uneixen entre ells i amb Jesucrist. La comunió dels sants és la comunió dels sacraments (...). **El nom de comunió** pot aplicar-se a cadascun d'ells, perquè cadascun d'ells ens uneix amb Déu. Però aquest nom escau sobretot a l'Eucaristia, més que a qualsevol altre, ja que és la Eucaristia **principalment el sacrament que completa aquesta comunió**.
- **La comunió dels carismes:** en la comunió de l'Església, l'Esperit Sant distribueix també entre els fidels de tots els nivells (...) les gràcies especials per a l'edificació de l'Església, en bé de tots
- **«Tot els era comú»** (Ac 4,32), «Tot allò que el veritable cristià posseeix, ho ha de mirar com un bé que li és comú amb tots, i sempre ha d'estar a punt d'ajudar de pressa l'indigent i de posar remei a la misèria del proïsme». **El cristià és un administrador dels béns del Senyor.**
- **La comunió de la caritat:** ningú no viu per a si mateix, com ningú no mor per a si mateix. Quan un membre pateix, tots els membres pateixen amb ell; quan un membre és honorat, tots els membres s'alegren amb ell. Vosaltres, doncs, sou el Cos del Crist, i part dels seus membres. La caritat no cerca el propi interès» El més petit dels nostres actes, fet per caritat, repercuteix a favor de tots, dintre aquesta solidaritat amb tots els homes, vius o morts, que es basa en la comunió dels sants. Tot pecat perjudica aquesta comunió.

«AMÉN»

Tant el Credo, com l'últim llibre de la sagrada Escriptura, acaben amb la paraula hebrea Amén. La trobem sovint al final de les pregàries del Nou Testament. També l'Església acaba la seves oracions amb la paraula «Amén».

- En hebreu, **Amén** pertany a la mateixa arrel que la paraula «**creure**». Aquesta arrel expressa la solidesa, la fiabilitat i la fidelitat. Així es comprèn per què l'«Amén» pot dir-se de la fidelitat de Déu envers nosaltres i de la nostra confiança en ell.
- En el profeta Isaïes trobem l'expressió «Déu de veritat», literalment «Déu de l'Amén», és a dir, Déu fidel a les seves promeses: «El qui es beneirà en el país, es beneirà amb el Déu de l'Amén» (Is 65,16). Nostre Senyor fa servir sovint el terme «Amén», de vegades dient dos cops la paraula, per subratllar la fiabilitat del seu ensenyament, la seva autoritat basada en la Veritat de Déu.
- L'«**Amén**» final del Credo reprèn i confirma així el seu primer mot: «**Crec**». Creure és dir «Amén» a les paraules, a les promeses i als manaments de Déu, és fiar-se totalment d'aquell que és l' «Amén» d'amor infinit i de perfecta fidelitat.
- La vida cristiana de cada dia serà aleshores l'«Amén» al «Crec» de la professió de fe del nostre baptisme: Que el teu Símbol et sigui com un mirall. Mira-t'hi bé per veure si creus tot allò que has dit que creies. Alegra't cada dia en la teva fe.
- **Jesucrist mateix és l'«Amén»** (Ap 3,14). És l'«Amén» definitiu de l'amor del Pare per nosaltres. Assumeix i acaba el nostre «Amén» al Pare: «Totes les promeses de Déu tenen el seu «sí» en ell; per això, és també per mitjà d'ell que nosaltres diem a Déu el nostre «Amén», quan el glorifiquem»:

**Per ell, amb ell i en ell,
vós, Déu Pare omnipotent,
en la unitat de l'Esperit Sant,
rebeu tot honor i tota glòria
pels segles dels segles.
AMÉN!**

L'esperança d'un cel nou i una terra nova.

A la fi del temps, **el Regne de Déu arribarà a la seva plenitud**. L'Església «atenyerà la seva plena perfecció i, juntament amb la humanitat, serà també perfectament renovat en el Crist tot l'univers. Aquesta renovació misteriosa, que transformarà la humanitat i el món, la sagrada Escripura l'anomena **«el cel nou i la terra nova»**. Això serà la realització definitiva del disseny de Déu de «reunir totes les coses en el Crist, tant les del cel com les de la terra». «Ell eixugarà tota llàgrima dels seus ulls, i la mort ja no existirà; ni planys, ni clams, ni penes no existiran més, les coses d'abans han passat».

- Per a l'home, **aquesta consumació serà la realització última de la unitat del llinatge humà**, volguda per Déu des de la creació i de la qual l'Església pelegrina n'era «com el sagrament». Els qui seran units amb el Crist formaran la comunitat dels rescats, la Ciutat santa de Déu, «l'Esposa de l'Anyell». Aquesta ja no serà ferida mai més pel pecat. La visió beatífica, en la qual Déu s'obrirà als elegits d'una manera inesgotable, serà font perenne de felicitat, de pau i de comunió mútua.
- Pel que fa al món, la Revelació afirma la profunda comunitat de destí del món material i de l'home: **El que la creació anhela, és la manifestació dels fills de Déu** (...) amb l'esperança que també ella, la creació, serà alliberada de l'esclavitud de la corrupció. Sabem, en efecte, que tota la creació gemega i pateix dolors de part fins ara. I no solament ella: nosaltres, que tenim les primícies de l'Esperit, també gemeguem en nosaltres mateixos, tot anhelant la gràcia de la filiació, la redempció del nostre cos. Així, doncs, també l'univers visible està destinat a ser transformat, «per tal que el món mateix, restaurat en el seu estat primer, serveixi els justos sense cap obstacle», participant a la seva glorificació en Jesucrist ressuscitat.
- «Ignorem el moment, no sabem tampoc de quina manera l'univers serà transformat. Passa la figura d'aquest món, deformada pel pecat, però sabem que Déu prepara i una nova terra, on habita la justícia, i la seva felicitat omplirà i superarà tots els desigs de pau del cor de l'home».
- «Amb tot, **l'espera de la nova terra no ha d'afeblir**, sinó més aviat desvetllar, la sol·licitud de cultivar aquesta terra, on creix el cos de la nova família humana, que ja serveix per a manifestar una certa ombra de la vida futura. «Els béns de la dignitat humana, de la comunió fraterna i de la llibertat, és a dir, tots aquells béns que són fruit de la natura i del nostre treball, els tornarem a trobar, però nets de tota taca, il·luminats i transfigurats, quan el Crist retornarà al Pare el Regne etern i universal». Llavors Déu ho serà «tot en tots» en la vida eterna.

La comunió de l'Església del cel i de la terra.

Els tres estats de l'Església. Fins que el Senyor vingui amb la seva glòria, acompanyat de tots els àngels, i, destruïda la mort, totes les coses li siguin sotmeses, alguns d'entre els seus deixebles **peregrinen a la terra**, altres, després de morts, **són purificats**, i uns altres **són glorificats**: contemplen clarament el mateix Déu tri i u, tal com és.

Però tots, en graus i maneres diferents, **ens comuniquem** en la mateixa caritat envers Déu i envers el proïsme, i cantem al nostre Déu el mateix himne de glòria. Car tots els qui són del Crist i posseeixen el seu esperit formen una sola Església i constitueixen una comunitat davant el Crist.

La unió dels qui encara són en aquest món amb els germans que s'han adormit en la pau del Crist **no és de cap manera interrompuda**; al contrari, segons la fe constant de l'Església, s'enforteix amb la comunicació dels béns espirituals.

- **La intercessió dels sants**. «Pel fet que els benaurats estan més íntimament units al Crist, consoliden tota l'Església en la santedat amb més eficàcia. (...) **No paren d'intercedir per nosaltres prop del Pare**, tot presentant els mèrits que, gràcies a l'únic Mitjancer de Déu i els homes, Jesucrist, van guanyar aquí a la terra servint en tot el Senyor (...). La seva sol·licitud de germans ajuda molt la nostra feblesa: *“No ploreu. Us seré més útil quan hagi mort i us ajudaré amb més eficàcia que no pas durant la vida”* (Sant Doménec). *“Passaré el meu cel fent el bé sobre la terra”* (Santa Teresina)
- **La comunió amb els sants**. No és solament per raó del seu exemple que venerem la memòria dels sants del cel, sinó encara més perquè la unió de tota l'Església en l'Esperit es vegi enfortida per l'exercici de l'amor fratern. **El consorci amb els sants ens uneix amb el Crist**, del qual brolla, com de la seva font o cap, tota la gràcia i la vida del mateix poble de Déu. Tant de bo que també nosaltres puguem ser els seus companys i condeixebles.
- **La comunió amb els difunts**. «L'Església des dels primers temps del cristianisme va fomentar amb una gran pietat el record dels difunts i va oferir sufragis per ells, **convençuda que pregar pels difunts perquè els siguin perdonats els pecats és cosa santa i religiosa**. La nostra pregària pels difunts no sols pot ajudar-los a ells, sinó que també pot fer eficaç la seva intercessió per nosaltres.
- **En l'única família de Déu**. Tots els qui som fills de Déu i formem una sola família en el Crist, en unir-nos en un mateix amor mutu i en una mateixa lloança a la Santíssima Trinitat corresponem a la profunda vocació de l'Església.

Mare del Crist i Mare de l'Església. Després d'haver parlat del paper de la Mare de Déu en el misteri del Crist, **cal considerar el seu lloc en el misteri de l'Església.** Ella és la Mare del Crist, fill de Déu, i la «Mare dels membres del Crist Maria ha col·laborat al naixement, dintre l'Església, dels fidels que són els membres d'aquest Crist. Maria, Mare del Crist i Mare de l'Església.

- **Tota unida al seu Fill...** El paper de Maria envers l'Església és inseparable de la seva unió amb el Crist. Aquesta unió de Maria amb el Fill es fa palesa **des de la concepció virginal del Crist fins a la seva mort.** Es manifesta particularment a l'hora de la seva passió, on, no sense un disseny exprés de Déu, compartia l'atroç sofriment del seu Unigènit i prenia part amb cor de mare en el seu sacrifici, consentint plena d'amor en la immolació de la víctima que ella havia engendrat; i allí fou donada com a Mare al deixeble: «Dona, aquí teniu el vostre Fill».
- Després de l'Ascensió del seu Fill, **Maria va assistir amb la seva pregària l'Església naixent»** Reunida amb els apòstols i algunes dones, Maria implorava el do d'aquell Esperit que a l'Anunciació ja l'havia coberta amb la seva ombra. **Un cop assumpta al cel,** no ha renunciat a aquest ofici salvador; amb la seva intercessió continua obtenint-nos les gràcies que porten a la salvació eterna. És advocada, auxiliadora, socorredora i mitjancera. **Maria és la nostra Mare en l'ordre de la gràcia.** Per la seva adhesió total a la voluntat del Pare, a l'obra redemptora del seu Fill i a tota moció de l'Esperit Sant, la Verge Maria és, **per a l'Església, el model de la fe i de la caritat.**
- El paper maternal de Maria envers els homes **no enfosqueix ni disminueix en cap sentit l'única mitjanceria del Crist.** En efecte, tota la influència salvífica de la Verge Maria brolla de la sobreabundància dels mèrits del Crist; basant-se en la seva mediació, en depèn enterament.
- **«Totes les generacions em diran benaurada»** Maria és legítimament honorada per l'Església amb un culte especial: des de molt antic, ha estat honorada amb el títol de «Mare de Déu»; els fidels es refugien sota la seva protecció, la imploren en tots els perills i necessitats. Aquest culte, tot i que presenta un caràcter absolutament únic, és essencialment diferent del culte d'adoració que es dona al Verb encarnat, així com al Pare i a l'Esperit Sant. Troba la seva expressió en les festes litúrgiques dedicades a la Mare de Déu i en la pregària mariana, com el sant Rosari, «síntesi de tot l'Evangeli».
- La Mare de Jesús, així com glorificada ja en cos i ànima al cel és **una imatge i un inici de l'Església** que ha d'arribar a la plenitud de la glòria futura, així aquí a la terra, mentre no vingui el dia del Senyor, resplendeix com **un signe d'esperança ferma i de consol** per al poble de Déu en marxa.

La resurrecció de tots els morts, «de justos i d'injustos» precedirà el Judici final. Serà l'hora en què tots els qui són als sepulcres sentiran la veu del Fill de l'home, i sortiran: els qui hauran fet el bé, per ressuscitar a la vida; els qui hauran comès el mal, per ressuscitar condemnats. Llavors el Crist «vindrà en la seva glòria, acompanyat de tots els àngels (...), i tots els pobles es reuniran davant seu. Llavors els separarà els uns dels altres, com el pastor separa les ovelles dels cabrits, i posarà les ovelles a la seva dreta i els cabrits a l'esquerra (...). I aquests aniran al suplici etern, mentre els justos aniran a la vida eterna».

- **Davant el Crist, que és la Veritat,** serà posada al descobert, definitivament, la veritat sobre la relació de cada home amb Déu. El judici final revelarà, fins a les últimes conseqüències, allò que cadascú haurà fet de bé o haurà deixat de fer durant la seva vida terrenal.
- Tot el mal que fan els dolents és enregistrar -ells no ho saben-. Aquell dia, quan «el nostre Déu no callarà», dirà de cara als dolents: «Per vosaltres havia posat a la terra els meus pobres i petits. Jo, el seu Cap, seia majestuosament al cel, a la dreta del meu Pare; però damunt la terra els meus membres patien fam. Allò que vosaltres haguéssiu donat als meus membres hauria arribat fins al Cap. Vaig posar els pobres i els petits a la terra com els meus comissionistes perquè fessin arribar les vostres bones obres al meu tresor. Però no els heu posat res a les mans. Per això ara no teniu res vostre al meu costat».
- El judici final **tindrà lloc a l'hora del retorn gloriós del Crist.** Només el Pare en coneix l'hora i el dia. Pel seu Fill Jesucrist, pronunciarà aleshores la paraula definitiva sobre la història. Llavors coneixerem el sentit últim de tota l'obra de la creació i de tota l'economia de la salvació, i comprendrem els camins admirables pels quals la seva Providència haurà conduït totes les coses cap al seu últim fi.
- **El missatge del judici final** crida a la **conversió** mentre Déu encara concedeix als homes «el temps favorable, el dia de salvació» (2Co 6,2). **Inspira el sant temor de Déu.** Compromet en la justícia del Regne de Déu. Anuncia la «benaurada esperança» del retorn del Senyor, que «vindrà a ser glorificat en els seus sants i admirat en tots aquells qui hauran cregut».

No ens podem unir a Déu si no hem elegit lliurement d'estimar-lo. Però no podem estimar Déu si pequem greument contra ell, contra el nostre proïsme o contra nosaltres mateixos: «El qui no estima es queda en la mort. Tot aquell qui odia el seu germà és homicida, i ja sabeu que cap homicida no té en ell vida eterna permanent». Nostre Senyor ens avisa que serem separats d'ell si ens neguem a reconèixer les necessitats greus dels pobres i dels petits que són els seus germans. Morir en pecat mortal sense haver-se'n penedit i sense acollir l'amor misericordiós de Déu significa quedar-se separat d'ell definitivament per la nostra pròpia elecció lliure. Aquest estat d'autoexclusió definitiva de la comunió amb Déu i amb els benaurats és el que anomenem «infern».

- Als qui fins a la fi de la vida es neguen a creure i a convertir-se, Jesús els parla sovint del «foc que no s'apaga», on podrien perdre's alhora l'ànima i el cos. Jesús anuncia en termes greus que «enviarà els seus àngels, i recolliran del seu Regne tots els qui són escàndol i fan el mal (...), i els tiraran al forn del foc». I el Crist pronunciarà la condemna: **«Aparteu-vos de mi, maleïts, al foc etern!»**.
- La **pena principal de l'infern consisteix en la separació eterna de Déu**, l'únic en qui l'home pot tenir la vida i la felicitat per a les quals ha estat creat i a les quals aspira.
- Les afirmacions de la sagrada Escripura i el que ensenya l'Església sobre l'infern són una **crida a la responsabilitat** amb què l'home ha d'utilitzar la seva llibertat amb vista al seu destí etern. Són una crida urgent a la conversió: «Entreu per la porta estreta; perquè és ampla la porta i espaiosa la via que mena a la perdició, i molts són els qui hi entren. En canvi, és estreta la porta i angosta la via que mena a la vida, i pocs són els qui la troben!».
- **Com que no sabem el dia ni l'hora**, cal que vigilem constantment, perquè un cop acabada l'única vida terrenal que tenim, meresquem entrar amb ell a les noces i ser comptats entre els elegits.
- **Déu no predestina ningú a caure a l'infern.** Déu «no vol que ningú es perdi, sinó que tothom arribi a convertir-se». Per a condemnar-se, cal una aversió voluntària contra Déu (un pecat mortal), i persistir-hi fins a la fi.

El Símbol dels apòstols **lliga** la fe en el perdó dels pecats a la fe en l'Esperit Sant, però també a la fe en l'Església i en la comunió dels sants. Després de la Resurrecció, el Crist va donar l'Esperit Sant als apòstols i els atorgà el seu poder diví de perdonar els pecats: «Rebeu l'Esperit Sant; als qui perdonareu els pecats, els seran perdonats; als qui els retindreu, els seran retinguts»

- Nostre Senyor **va lligar el perdó dels pecats a la fe i al baptisme**: «Aneu per tot el món, i prediqueu la Bona Nova a tota criatura. El qui creurà i serà batejat se salvarà». El **baptisme és el primer i el principal sacrament del perdó dels pecats**, perquè ens uneix al Crist que morí pels nostres pecats i ressuscità per la nostra justificació, a fi que «també nosaltres portem una vida nova.
- Quan fem la nostra primera professió de fe i rebem el sant baptisme que ens purifica, el perdó que se'ns dóna **és tan ple i complet**, que no ens en resta absolutament res per a esborrar, sia de la falta original, sia de les faltes comeses per la nostra pròpia voluntat, ni tampoc cap pena que hàgim de sofrir per expiar-les. Això no obstant, **la gràcia del baptisme no deslliura ningú de les febleses de la naturalesa**. Ben al contrari, encara hem de combatre els moviments de la concupiscència que no paren d'inclinar-nos al mal. En aquesta lluita contra la inclinació al mal, **qui serà prou valent i vigilant per evitar tota ferida del pecat?** Era, doncs, necessari que l'Església tingués el poder de perdonar els pecats a tots els penitents, encara que hagin pecat fins al moment final de la vida.
- Pel **sacrament de la penitència** el batejat pot ser reconciliat amb Déu i amb l'Església: És el «poder de les claus». Crist, després de la Resurrecció, va enviar els apòstols a predicar en nom seu la conversió per a remissió dels pecats a tots els pobles **per mitjà del baptisme i reconciliant-los amb Déu i amb l'Església gràcies al poder de les claus rebut del Crist**:
- **No hi ha cap pecat, per greu que sigui**, que l'Església santa no pugui perdonar. Ningú, per culpable que sigui, no ha de perdre l'esperança certa de rebre el perdó, mentre el seu penediment sigui sincer. El Crist, que va morir per tots els homes vol que, dins la seva Església, sempre **siguin obertes les portes del perdó** a qualsevol que torni del pecat. El Senyor vol que els seus pobres servidors realitzin, en nom d'ell, tot allò que ell havia fet quan era a la terra. Els sacerdots han rebut un poder que Déu no ha donat ni als àngels ni als arcàngels.

La fe és per a ser viscuda

Donem gràcies a Déu que ha concedit a l'Església un do tan gran. Per al nostre bé.

Crec en la resurrecció de la carn

El Credo culmina en la proclamació de la resurrecció dels morts a la fi dels temps, i en la vida eterna.

- Creiem fermament, i així ho esperem, que de la mateixa manera que el Crist va ressuscitar d'entre els morts i viu per sempre, així també, després de la mort, els justos viuran per sempre amb el Crist ressuscitat, el qual els ressuscitarà el darrer dia. “Si l'Esperit del qui va ressuscitar Jesús d'entre els morts habita en vosaltres, el qui va ressuscitar Jesucrist d'entre els morts vivificarà també els vostre cossos mortals per mitjà del seu Esperit que habita en vosaltres” La «resurrecció de la carn» significa que, després de la mort, no existirà solament la vida de l'ànima immortal, sinó que també tornaran a viure els nostres cossos mortals. Creure en la resurrecció dels morts sempre ha estat, des del principi, un element essencial de la fe cristiana. És una convicció dels cristians; aquesta creença ens fa viure
- **Déu va revelar progressivament la resurrecció dels morts** al seu Poble. Déu és creador de l'home tot sencer, ànima i cos. Enmig de les seves proves els màrtirs Macabeus confessen: *“El Rei del món, com que morim per les seves lleis, ens ressuscitarà a una vida perdurable Val més morir a mans d'homes i confiar en l'esperança que Déu ens dóna de ser ressuscitats novament per ell”*. Jesús l'ensenya amb fermesa la resurrecció: Als saduceus els dirà *“Déu no és pas Déu de morts, sinó Déu de vius”*. Però hi ha quelcom més: Jesús lliga la fe en la resurrecció a la seva pròpia persona: *“Jo sóc la Resurrecció i la vida”* El darrer dia Jesús mateix ressuscitarà els qui hauran cregut en ell i hauran menjat el seu cos i begut la seva sang. Ser testimoni del Crist és ser «testimoni de la seva Resurrecció». L'esperança cristiana en la resurrecció és tota ella marcada pels encontres amb el Crist ressuscitat. Ressuscitarem com ell, amb ell i per ell.
- Des del començament, la fe cristiana en la resurrecció ha trobat **incomprensions i oposicions**. Com creure que aquest cos tan evidentment mortal podrà ressuscitar a la vida eterna?

La purificació final o Purgatori

- Els qui moren en la gràcia de Déu, però **imperfectament purificats**, tot i tenir la salvació eterna assegurada, sofreixen una purificació després de la mort, a fi d'obtenir la santedat necessària per a entrar al goig del cel.
- **L'Església anomena Purgatori** aquesta purificació final dels elegits, que és totalment diferent del càstig dels condemnats. Pel que fa a certes faltes lleugeres, hem de creure que hi ha abans del judici un foc purificador, segons allò que afirma aquell qui és la veritat, quan diu que, si algú ha pronunciat una blasfèmia contra l'Esperit Sant, això no li serà perdonat ni en aquest segle ni en el segle futur. Amb aquesta sentència podem entendre que algunes faltes poden ser perdonades en aquest segle i algunes altres en el segle futur.
- Aquest ensenyament **es basa també en la pràctica de la pregària pels difunts**, de la qual ja parla la sagrada Escripura: «Per aquesta raó Judes Macabeu encarregà el sacrifici expiatori pels morts, perquè fossin deslliurats del seu pecat». Des dels primers temps, l'Església ha honorat la memòria dels difunts i ha ofert sufragis per ells, particularment, el sacrifici de l'Eucaristia, perquè un cop purificats, puguin arribar a la visió beatífica de Déu. L'Església recomana també les almoines, les indulgències i les obres de penitència a favor dels difunts.
- **Socorrem-los i fem-ne commemoració**. Si els fills de Job van ser purificats pel sacrifici del pare, per què dubtaríem que les nostres ofrenes pels morts els aporten un cert consol? No vacil·lem a prestar ajuda als qui han sortit d'aquest món i oferim per ells les nostres pregàries.

Els qui moren en la gràcia i l'amistat de Déu, i es troben perfectament purificats, **viuen per sempre amb el Crist**. Són per sempre més semblants a Déu, perquè el veuen «tal com és» cara a cara: Aquesta vida perfecta amb la Santíssima Trinitat, aquesta comunió de vida i d'amor amb ella, amb la Mare de Déu, els àngels i tots els benaurats és el que anomenem «cel». El cel és el fi últim i la realització de les aspiracions més profundes de l'home, l'estat de felicitat suprem i definitiu.

- **Viure al cel és «ser amb el Crist»**. Allí on hi ha el Crist, allí hi ha la vida, allí hi ha el Regne. Amb la seva mort i la seva Resurrecció Jesucrist ens ha «obert» el cel. La vida dels benaurats consisteix en la possessió plena dels fruits de la redempció obrada pel Crist, el qual associa a la seva glorificació celestial els qui han cregut en ell i han perseverat fidels a la seva voluntat. El cel és la comunitat benaurada de tots els qui s'han incorporat perfectament al Crist.
- **Aquest misteri** de comunió benaurada amb Déu i amb tots els qui són en el Crist **ultrapassa tota comprensió i tota representació**. L'Esclusura ens parla amb imatges: vida, llum, pau, banquet de noces, vi del Regne, casa del pare, Jerusalem celestial, paradís: «El que l'ull no ha vist mai, ni l'orella ha sentit, ni ha entrat mai en un cor d'home, ho ha preparat Déu per als qui l'estimen».
- A causa de la seva transcendència, **Déu només pot ser vist tal com és quan ell mateix obre el seu misteri** a la contemplació immediata de l'home i quan li dóna la capacitat. Aquesta contemplació de Déu en la glòria celestial, l'Església l'anomena «visió beatífica»:
- En la glòria del cel, els benaurats **continuen complint amb goig la voluntat de Déu** en relació amb els altres homes i amb tota la creació. Ja regnen amb el Crist i amb ell «regnarán pels segles dels segles».

Com ressuscitaran els morts?

- **Què és «ressuscitar»?** En la mort -separació de l'ànima i del cos- el cos de l'home cau en la corrupció, mentre que l'ànima surt a l'encontre de Déu, bo i restant en espera de ser reunida amb el seu cos glorificat. Déu, en la seva omnipotència, farà definitivament incorruptible la vida dels nostres cossos unint-los a les nostres ànimes, per la força de la Resurrecció de Jesús.
- **Qui ressuscitarà?** Tots els homes que han mort: «Els qui hauran fet el bé, ressuscitaran a la vida; els qui hauran comès el mal, ressuscitaran condemnats». **Com?** El Crist va ressuscitar amb el seu propi cos: «Mireu les mans i els peus, que sóc jo mateix». Però ell no va tornar a una vida terrenal. Així, en ell, «tots ressuscitaran amb el mateix cos que tenen ara», però aquest cos serà «transfigurat en cos gloriós», en «cos espiritual». Cal, en efecte, que aquest cos corruptible es revesteixi d'incorruptibilitat, que aquest cos mortal es revesteixi d'immortalitat
- Aquest «**com**» ultrapassa la nostra imaginació i el nostre enteniment. Només és accessible en la fe. Però la nostra participació a l'Eucaristia ja ens dóna un tast de la transfiguració del nostre cos per Jesucrist: Així com el pa que ve de la terra, en rebre la invocació de Déu, ja no és pa comú, sinó que és l'Eucaristia, composta de dos elements, un de terrenal i un altre de celestial, també els nostres cossos que reben l'Eucaristia ja no són corruptibles i tenen l'esperança de la resurrecció.
- **Quan?** Definitivament, «el darrer dia» «a la fi del món». La resurrecció dels morts és associada íntimament a la Parusia del Crist: **Ressuscitats amb el Crist**. Si és cert que el Crist ens ressuscitarà «el darrer dia», també ho és que, d'alguna manera, ja som ressuscitats amb el Crist. Gràcies a l'Esperit Sant, la vida cristiana, ja ara en aquest món, és una participació en la mort i la Resurrecció del Crist. Per tant, si vau ressuscitar amb el Crist, cerqueu les coses de dalt, on hi ha el Crist, assegut a la dreta de Déu. Alimentats amb el seu Cos a l'Eucaristia, ja formem part del Cos del Crist.
- Esperant aquest dia, el cos i l'ànima del creient ja participen de la dignitat de ser «amb el Crist». D'aquí ve l'exigència de respecte envers el nostre propi cos, però també envers el cos dels altres, sobretot quan sofreixen: El cos és per al Senyor, i el Senyor per al cos. I Déu va ressuscitar el Senyor, i també ens ressuscitarà a nosaltres amb el seu poder. No sabeu que els vostres cossos són membres del Crist? (...). No sou vostres (...). Glorifiqueu Déu, doncs, en el vostre cos.

Morir en el Crist Jesús

Per ressuscitar amb el Crist cal morir amb el Crist. Cal «emigrar del cos i anar a viure prop del Senyor». En aquesta «partença» que és la mort, l'ànima se separa del cos. S'hi tornarà a unir en la resurrecció dels morts:

- **La mort.** «L'enigma de la condició humana resulta màxim davant la mort». En un sentit, la mort corporal és natural; però, per a la fe, és «la paga del pecat». I per als qui moren en la gràcia del Crist, és una participació a la mort del Senyor, a fi de poder participar també a la seva Resurrecció.
- **La mort és el terme de la vida terrenal.** La mort dóna una urgència a les nostres vides: el record de la nostra mortalitat ens recorda també que tenim un temps limitat per a realitzar la nostra vida.
- **La mort és conseqüència del pecat.** Malgrat que l'home tingués una naturalesa mortal, Déu el destinava a no morir. La mort era contrària als dissenys de Déu Creador; entrà al món com a conseqüència del pecat. «La mort corporal, a la qual l'home hauria estat sostret si no hagués pecat», és també, per a l'home, «el darrer enemic» que ha de ser vençut.
- **La mort va ser transformada pel Crist.** També Jesús, Fill de Déu, va sofrir la mort, pròpia de la condició humana. Però, malgrat el seu esglai davant la mort, va assumir-la amb un acte de submissió total i lliure a la voluntat del seu Pare. L'obediència de Jesús ha transformat la maledicció de la mort en benedicció. Gràcies al Crist, la mort cristiana té un sentit positiu. «Per a mi viure és el Crist, i morir, un guany». La novetat essencial de la mort cristiana és aquesta: pel baptisme, el cristià ja ha mort sacramentalment «amb el Crist», a fi de viure d'una vida nova. La mort física consuma aquest «morir amb el Crist» i acaba així la nostra incorporació a ell en el seu acte redemptor.

La fe és per a ser viscuda

Vull veure Déu, i per veure'l cal morir. No moro, entro a la vida. La mort, no destrueix la vida dels qui creuen en vós, tan sols la transforma; i quan se'ls desfà la casa de l'estada terrenal en troben una altra d'eterna al cel. L'Església ens anima a preparar-nos per a l'hora de la nostra mort, a demanar a la Mare de Déu que pregui per nosaltres «a l'hora de la nostra mort» i a encomanar-nos a sant Josep, patró de la bona mort. Senyor meu, sigueu lloat per la germana mort del nostre cos.

Crec en la vida perdurable

- El cristià que uneix la seva mort a la de Jesús veu la mort com una arribada fins a ell i una entrada a la vida eterna. «Ara que surts d'aquest món, ànima cristiana, fes-ho en nom de Déu, Pare omnipotent, que et va crear, en nom del Fill de Déu viu, Jesucrist, que va morir per tu, en nom de l'Esperit Sant, que va ser infós en el teu cor; reposa avui amb Déu en la pau de la Jerusalem celestial, amb la santa Mare de Déu, la Verge Maria, amb sant Josep i amb tots els àngels i sants de Déu. T'encomano a Déu totpoderós perquè tornis al teu Creador, que et va formar de la pols de la terra. Que, quan surtis d'aquest món, et vinguin a rebre la Verge Maria, els àngels i tots els sants. Que puguis veure cara a cara el teu Redemptor.»
- **El Judici particular.** La mort posa fi a la vida de l'home com a temps obert a l'acolliment o al refús de la gràcia divina manifestada en el Crist. El Nou Testament parla del judici principalment en la perspectiva de l'encontre final amb el Crist en el seu segon adveniment, però afirma també en diversos llocs la retribució immediata després de la mort de cadascú segons les seves obres i la seva fe. La paràbola del pobre Llätzer i la paraula del Crist al bon lladre des de la creu, així com altres textos del Nou Testament, parlen d'un destí l'ànima que pot ser diferent per als uns i per als altres, ja immediatament després de la mort.
- **Des de la seva mort,** cada home rep en la seva ànima immortal la retribució eterna en un judici particular que refereix la seva vida al Crist, sia a través d'una purificació, sia per entrar immediatament a la felicitat del cels, sia per condemnar-se immediatament per sempre. Al capvespre de la vida t'examinaran en l'amor.